

פרשת ויחי
י"ח טבת ה'תשפ"ד
שנה י"ב גליון ט"ו

הדלקת הנרות	מוצש"ק ר"ת	סר"ז קר"ש לשי"ב	לעיקוואוד ברוקלין ירושלים בני ברק אלעד
4:21	5:53	8:55/9:38	
4:18	5:50	8:54/9:38	
4:08	6:01	8:31/9:10	
4:22	5:58	8:32/9:11	
4:15	5:59	8:32/9:11	

רחמי עלי

ליקוטי מאמרים ודברי חיזוק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

ויתחזק ישראל וישב על המטה.

התחזק בחזקו להראות עצמו כבריא לפי שמתנת שכיב מרע אם עמד יכול לחזור בו ועבשיו לפי שרצה לברכם נתכוין להיות מתנתו מתנת בריא שאינו יכול לחזור בו.

אל נא תקברני במצרים.

במד"ר, בשבילך ירדתי למצרים בשבילך אמרתי אמותה הפעם עיי"ש. ונ"ל הכוונה, ידוע כי יעקב התיירא לרדת מצרימה בשביל עתיד בניו (ועיין אלשי"ך מ"ש על וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן עיי"ש) ורק יוסף גרם לו לרדת, כי התנחם ביוסף שהיה מלך ועמד בצדקו ובוודאי יהיה דוגמא לאחיו, על כן ביקש ממנו, **אל נא תקברני במצרים**, הכוונה שלא יקבר **שם** (השי"ן בציר"י) **ישראל** במצרים ויעמדו בצדקתם למען יתיחסו תמיד אחר יעקב אביהם. ומבאר המדרש למה ביקש זאת יותר מיוסף, כי באמת יראתי לירד ורק בשבילך ירדתי למצרים, ורק בשבילך בטחתי, כי אמותה **הפעם** ולא שתי פעמים כידוע.

עשרת פ"ז, מהגה"צ ר' מרדכי אפרים פישל סופר זצ"ל ראב"ד דקה"י בודאפעסט, המכונה טש"ע"ר רב **ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות ויגש אתם אליו וגו'.** מצינו בחז"ל שאם היו רוצים שתחול הברכה או הקללה ח"ו היו נותנין עיניהם באותו האיש, כדי שיהיה לו חביבות יותר לאותו האיש הרוצים לברכו, ואם לקללה ח"ו נתנו בו עין כדי שיכנס בו עה"ר וע"ד שאמרו חז"ל (שבת לז עמוד א) נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמותו.

וע"כ גם כאן נאמר ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות, אבל רצה שיחול הברכה עליהם, ועל כן **ויגש אותם אליו** כדי שיהיה חביבותו יותר עליהם שיברכם בלב טוב. וד"ל.

פה קדוש, מהגה"צ ר' יצחק (בן הגר"ח) זי"ע אב"ד ור"מ דוואלאין

המלאך הגואל אותי מכל רע.

במד"ר (פרשה צז) המלאך הגואל אותי מכל רע וגו', אמ"ר יוסי בר חלפתא קשה היא הפרנסה כפלים בלידה, בלידה כתיב בעצב תלדי בנים, בפרנסה כתיב בעצבון תאכלנה כל ימי חיך, ... ורשב"נ אמר גדולה מן הגאולה שהגאולה ע"י מלאך ופרנסה על ידו של הקב"ה, גאולה ע"י מלאך המלאך הגואל אותי, ופרנסה ע"י הקב"ה פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון...

... והנה לעיל אמרנו בשם האריז"ל **שפרנסת ישראל** מעוטף בה מוצא פי ה' ושלדברי הרב ז"ל היא **עוד גבוהה ממהות נשמת ישראל**, ובודאי שלא דוקא במזונות לבר אלא **בכל צרכי ישראל** כן, וכל הנצרכים בכלל פרנסה. וע"כ יובן הקושי שבפרנסה, שענין גבוה כזה כח אלקי שהוא גבוה עוד מנשמת האדם, יצא לפועל ויתלבש בגשמיות הפרנסה, וזה הוא דומה לענין הלידה, אלא ששם הם שני כחות המתקוטטין זה עם זה, היינו כח הלידה הדוחה, וכחות החיצונים המונעים, מזה מסתעפים יסורין בפועל, אבל בפרנסה אין ענין להתקוטטות אלא שבאה בקושי, וע"כ אין דומה קושי של זה לזה, יש מזונותיו יש בהם יותר כח אלקי, ויש מעט, אף שבאיכות המזונות הם שוין, ויש שהשליטה על מזונותיו לכחות החיצונים יותר משל

זולתו, והצד השווה שבפרנסה ובלידה שיש קושי ביציאת הענין האלקי לפועל במציאות הגשמיות, כי הרוחני והגשמי רחוקים מאד זה מזה, ומחמת חטא אדה"ר נעשה פירוד ביניהם וכנ"ל.

שם משמואל, פרשת ויחי שנת תרע"ז בתו"ד

ויקרא בהם שמי ושם אבותי.

שיקרא להם כל מה שמורה עליו שמי ושם אבותי, כי שם ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים ואנשים, כך יהיה **צדיק מושל ביראת ה'**, ויעקב ע"ש עקב **רב טוב הצפון לצדיקים**, כי תמיד ראשיתם מצער ואחריתם **ישנה מאד**, ואברהם ע"ש אב המון גוים כך יהיו **ראש לכל האומות**, ויצחק תרגמו וחדו, כך **תהיה תמיד השמחה במעונם**.

כלי יקר

האלוקים הרועה אותי כו'.

... על הפרנסה ומוזנות שיהיה בקדושה אמר יעקב אבינו ע"ה האלקים הרועה אותי וגו', שזוה נצרך שהשם יתברך יתן המזונות שיהיו בקדושה, ועל ידי כן יסתעף המלאך הגואל שיוכל להגביר המלאך הטוב היצר טוב על היצר הרע. ויעקב אבינו ע"ה שהקדים אפרים למנשה שהמכוון שהעיקר היה אצלו הקדושה ששולח השם יתברך מצדו באתערותא דלעילא שעל זה מורה בחינת אפרים. ובמה נחשב נגדו מה שאדם קונה מיגיעו להנצל מרע ולהגביר על היצר הרע שעל זה מורה בחינת מנשה, וכיון שהכיר שהכל מהשם יתברך לכן הקדים אפרים למנשה (וכמו שנתבאר תוכה מא' כה באורך) ועל כן הקדים האלהים הרועה אותי שהוא העוזר מהשם יתברך שהוא המפרנס שיהיה המזונות בקדושה ואחר כך המלאך הגואל אותי מכל רע שהמכוון על ידי שהרגיו המלאך הטוב יצר טוב על יצר הרע כאמור שאף שזה מצדו הוא הכיר שאף השתדלותו הוא רק על ידי עזר השם יתברך...

פרי צדיק מהרה"ק ר' צדוק מלובלין זי"ע, אות ט בתו"ד

האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו וכו' האלוקים הרועה אותי וכו'.

התרגום מתרגם על האלקים הראשון אלקי, ועל האלקים הרועה מתרגם שם הוי' ב"ה וב"ש, כי אלקי רומז על הכנסת ישראל מלכות שמים, ויען שאמר הכתוב אשר התהלכו אבותי וגו' ומתרגם די פלח"ו שהיא עבודה, ויוע אשר בכל התחלת עבודת השי"ת צריך לקבל עליו עול מלכות שמים תחילה כטעם בזאת יבוא אהרן בזאת יתהלל המתהלל כידוע מזורר הקדוש, ע"כ מתרגם תחילה אלקי. ומה שמתרגם על האלקים הרועה שם הוי' ב"ה וב"ש, נוכח באפשר לומר שמרמז על מאמר הזוהר פרשת תרומה (קע עמוד ב) שאמר שם על מאמרם ז"ל קשין מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, ופירש שם זוהר לפני דייקא, לפני הוא הכנסת ישראל דינא דמלכותא **ולחאי קשיין**, אבל במקום **הרחמים** שם **אין קשין המזונות**. וזהו באפשר לומר שמתרגם על האלקים הרועה אותי שם הוי' ב"ה וב"ש מדת הרחמים, כי מזונותיו של יעקב אבינו בוודאי לא היו קשין לפני הקב"ה...

(הוספת המלקט: וזה לכאורה כוונת רבינו ז"ל (או מ"מ עפ"י דבה"ק, שזאת הברכה שיעקב אבינו נתן, **שהפרנסה תבוא מצד הרחמים וממילא לא יהיה בה שום קושי**).

מלבוש לשבת ויו"ט בתו"ד, מהרה"ק ר' ישכר בעריש זי"ע מוידושי אבדק"ק ווערעצקי

רהשי ההלכה

פסקים וביורוי הלכות בדברים
המוציאים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבת הלווי וצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקל חסידים בני ברק, מו"ץ בשבת הלווי
ונח"ס פסקי מורן ושבית לוי

פסקי הלכות

המשך מהלכות תפילת הדרך

ה. להסמיך תפילת הדרך לברכה אחרת: מכיון שתפילת הדרך אינה פותחת בדרך לבן לכתחילה יש להסמיך תפילת הדרך לברכה אחרת כדי שתפילת הדרך תהא ברכה הסמוכה לחברתה וכגון אם יוצא לדרך לפני התפילה ואומר ברכות השחר בדרך יאמר תפילת הדרך מיד לאחר הגומל חסדים טובים, ואם נוסע באמצע היום יאכל או ישתה איזה דבר ויברך ברכה אחרונה או יברך אשר יצר ומיד לאחר מכן יאמר תפילת הדרך, מרן בעל שבת הלווי וצ"ל היה נוהג לברך ברכת שהכל ולטעום מעט ולאחר מכן היה אומר תפילת הדרך (ולא הקפיד להסמיכה לברכה ארוכה המתחלת ומסיימת בברוך וגם לא חשש שהטעימה נחשבת להפסק) ואם אין לו מה לאכול או לשתות וגם אינו חייב בברכת אשר יצר יכול לומר תפילת הדרך גם בלא שתהא ברכה הסמוכה לחברתה (עי' שו"ע סי' ק"י ס"ו שמהר"ם מרוטנבורג היה אומרה אחר רצון כדי להסמיכה לברכת הגומל חסדים טובים ותהא ברכה הסמוכה לחברתה ועי' במשנ"ב סקכ"ח שבאמצע היום יכול להסמיכה לברכה אחרונה או אשר יצר ומ"מ כשא"א יכול לומר תפילת הדרך גם בלא"ה דכמה ראשונים סוברים דתפילת הדרך אינה צריכה להיות סמוכה לחברתה).
ו. זמן אמירת תפילת הדרך בנסיעה במטוס: גם כששדה התעופה היה רחוק מהעיר כדי הילוך פרסה נהג מרן וצ"ל לומר תפילת הדרך לאחר שהמטוס התחיל להמריא ולא בדרך לשדה התעופה משום שזוהו עיקר הדרך (עדות הרה"ג ר' מרדכי גלבר שליט"א נכד מרן וצ"ל במכתבו במדור תגובות והערות בקובץ מבית לוי ח"ה שכנסע עם מרן וצ"ל ראה שאמר במטוס ושאל אותו מדוע אינו אומר תפילת הדרך מיד לאחר שהחזיק בדרך ואל"ל שכן הוא נוהג כי זהו עיקר הדרך).

ז. הנוסע בדרך כמה ימים או הנוסע בלילה וחוזר ביום שלאחריו: הנוסע ממקום למקום כמה ימים [וכגון הפוקד את ציוני הצדיקים במשך כמה ימים] אם הוא לן בלילה במלון או באכסניה לשינת קבע אף שאמר תפילת הדרך ביום הראשון של נסיעתו עליו לאומרה שוב פעם בברכה למחרת כשממשיך בנסיעתו [ואם יוצא לדרך קודם שהאיר היום טוב יותר שימזין מלאמרה עד לאחר שהאיר היום אלא א"כ יזמין לו שלא יוכל לאומרו לאחמ"כ וכגון שיהיה אז סמוך לפרסה לביתו שאז יאמרה מיד] אבל אם הוא נוסע כל הלילה בדרך גם אם הוא נח מעט זמן באמצע הדרך באכסניה או אפילו אם הוא ישן במכונית באמצע נסיעתו או שהוא נוסע בספינה כמה ימים, יאמר תפילת הדרך בברכה רק ביום הראשון ובשאר הימים יאמרה בלא חתימה בתחילת כל יום (עי' שו"ע סי' ק"י ס"ה ובשערי תשובה סק"ב ובמשנ"ב סקכ"ד וסקכ"ו ובה"ל שם ד"ה צריך). והנוסע ביום וחוזר בלילה לביתו אינו צריך לומר שוב פעם תפילת הדרך אבל הנוסע בלילה וחוזר ביום לביתו אם ישן שנית קבע יאמר בנסיעה בחזר תפילת הדרך בחתימה ואם לא ישן שנית קבע יאמר תפילת הדרך למחרת בלא חתימה (עי' שו"ת שבט הלווי ח"ה סי' קס"ו אות ב' ודומיא דסי' ק"י ס"ה הנ"ל ועי' בשו"ת שבט הלווי ח"ה סי' ל"א אות ב').

ח. אמירת תפילת הדרך ב' פעמים ביום אחד: אין צריך לומר תפילת הדרך רק פעם אחת ביום ואפילו אם ינוח בעיר באמצע הדרך כיון שדעתו להמשיך בדרך אינו צריך לאומרה שוב פעם עד למחרת, אמנם אם היתה דעתו ללון בעיר בלילה ואח"כ נמלך בדעתו להמשיך בדרך או לשוב לביתו צריך לאומרה שוב פעם משום שהסיח דעתו מן הדרך (שו"ע סי' ק"י ס"ה ומשנ"ב סקכ"ה), ואם לא חשב ללון בעיר שהגיע אליה אלא שהיתה דעתו לחזור לביתו מכן נמלך להמשיך בדרך וכגון שנסע לבקר בעיר מסוימת על מנת לחזור לביתו ונמלך בדעתו לאחר מכן לנסוע לקברי צדיקים במקום אחר לפני שישוב לביתו אינו צריך לומר שוב פעם תפילת הדרך (עי' שו"ת שבט הלווי ח"ה סי' ל"א אות א' דדוקא בנמלך ללון מתחייב שוב פעם בתפילת הדרך).

ביורוי הלכות

אמר תפילת הדרך בתפילת שמו"ע בברכת שומע תפילה כשהיה ברור בדעתו שיצא לדרך ולאחר מכן נתברר שאינו צריך לצאת לדרך האם הדבר נחשב להפסק דלענין דין דינא הכי, אלא אפילו לד' רוב הפוסקים דנחשב כהפסקה וצריך לחזור לראש הברכה ולד' השו"ע הרב בנוכח לאחר שעקר רגליו צריך גם לחזור לראש התפילה מ"מ בתפילת הדרך כה"ג פשיטא דלא הוא הפסקה דלא מבעיא בנדו"ד שכיון שבשעת תפילתו היה סבור לצאת לדרך דלא חשיב הפסק כיון שהיתה התפילה בזמנה ודומיא דמי שהתפלל על החולה באמצע שמו"ע ולאחר מכן נתגלה שכבר היה בריא בשעה שהתפלל (או שרח"ל כבר אינו בין החיים) וכי יעלה על הדעת לומר שייחשב הדבר כהפסק בתפילה דבדאי פשוט שכיון שבשעת התפילה היתה ההוספה מותרת עפ"י דין לא חשיב הדבר כהפסק וא"כ פשוט דה"ה בנדו"ד.

אלא אפי' אם לא היתה דעתו כלל לצאת לדרך וטעה ואמר בשומע תפילה תפילת הדרך נראה ג"כ דלא חשיב הפסק כלל דשאני בקשת הרחמים בדרכים דשייכת בכל עת ובכל השנה ואע"ג שאין אומרים אותה רק בהחזיק בדרך ולכל הפחות בהילוך פרסה מ"מ תוכן התיבות לא יצאו לגמרי לבטלה שבקשת הרחמים מועילים לשמירה בכל הדרכים שעתיד לצאת בהם וכר"ג כ' ה"ט"ז בסי' ק"ח סק"ב במי שאמר אתה חוננתנו בחונן הדעת בתפילת שמו"ע בשאר ימות החול דלא חשיב הפסק דהבדלה שייכת בכל השנה שהרי במוצאי יו"ט מזכיר של שבת והוא מושם שהוא מונה באתה חוננתנו ממה שחנן ה' את עמו וזו ג"כ מן החנינה שחלק להם בינה להבדיל בין דבר לדבר אלא שתקנוהו בזמן הבדלה וא"כ ה"ה בנדו"ד לענין תפילת הדרך, ועי' בט"ז סי' תרצ"ג סק"ג לענין הזכרת על הניסים ביום ט"ו אדר לפרזים שאף שאין אומרים אותו וכמ"ש הרמ"א שם כיון שאינו שייך לאותו יום מ"מ בדיעבד אם אמרו לא חשיב הפסק דאפילו לפי מה שחילקנו בסי' ק"ח סק"ב בין אמירת הבדלה בחונן הדעת שלא בזמנה דלא חשיב הפסק דהבדלה שייכת בכל השנה לשאר הזכרות שלא בזמנם דנחשבים להפסק, מ"מ כאן יש קצת שייכות בימים אלה ולכן אינו צריך לחזור אם אמרו, וא"כ כ"ש בנדו"ד לענין תפילת הדרך דלא חשיב הפסק שעכ"פ שייך באותו זמן.

ועי' להלכה למעשה אין אמירת תפילת הדרך בתפילה שלא לצורך נחשבת להפסק כלל ואפילו אם לא היתה דעתו כלל לצאת לדרך באותו יום וכ"ש דלא היה הפסק כשהיתה דעתו לצאת לדרך ולבסוף לא יצא.

אמר תפילת הדרך בתפילת שמו"ע בברכת שומע תפילה כשהיה ברור בדעתו שיצא לדרך ולאחר מכן נתברר שאינו צריך לצאת לדרך האם הדבר נחשב להפסק דלענין דין דינא הכי, אלא אפילו לד' רוב הפוסקים דנחשב כהפסקה וצריך לחזור לראש הברכה ולד' השו"ע הרב בנוכח לאחר שעקר רגליו צריך גם לחזור לראש התפילה מ"מ בתפילת הדרך כה"ג פשיטא דלא הוא הפסקה דלא מבעיא בנדו"ד שכיון שבשעת תפילתו היה סבור לצאת לדרך דלא חשיב הפסק כיון שהיתה התפילה בזמנה ודומיא דמי שהתפלל על החולה באמצע שמו"ע ולאחר מכן נתגלה שכבר היה בריא בשעה שהתפלל (או שרח"ל כבר אינו בין החיים) וכי יעלה על הדעת לומר שייחשב הדבר כהפסק בתפילה דבדאי פשוט שכיון שבשעת התפילה היתה ההוספה מותרת עפ"י דין לא חשיב הדבר כהפסק וא"כ פשוט דה"ה בנדו"ד.

אלא אפי' אם לא היתה דעתו כלל לצאת לדרך וטעה ואמר בשומע תפילה תפילת הדרך נראה ג"כ דלא חשיב הפסק כלל דשאני בקשת הרחמים בדרכים דשייכת בכל עת ובכל השנה ואע"ג שאין אומרים אותה רק בהחזיק בדרך ולכל הפחות בהילוך פרסה מ"מ תוכן התיבות לא יצאו לגמרי לבטלה שבקשת הרחמים מועילים לשמירה בכל הדרכים שעתיד לצאת בהם וכר"ג כ' ה"ט"ז בסי' ק"ח סק"ב במי שאמר אתה חוננתנו בחונן הדעת בתפילת שמו"ע בשאר ימות החול דלא חשיב הפסק דהבדלה שייכת בכל השנה שהרי במוצאי יו"ט מזכיר של שבת והוא מושם שהוא מונה באתה חוננתנו ממה שחנן ה' את עמו וזו ג"כ מן החנינה שחלק להם בינה להבדיל בין דבר לדבר אלא שתקנוהו בזמן הבדלה וא"כ ה"ה בנדו"ד לענין תפילת הדרך, ועי' בט"ז סי' תרצ"ג סק"ג לענין הזכרת על הניסים ביום ט"ו אדר לפרזים שאף שאין אומרים אותו וכמ"ש הרמ"א שם כיון שאינו שייך לאותו יום מ"מ בדיעבד אם אמרו לא חשיב הפסק דאפילו לפי מה שחילקנו בסי' ק"ח סק"ב בין אמירת הבדלה בחונן הדעת שלא בזמנה דלא חשיב הפסק דהבדלה שייכת בכל השנה לשאר הזכרות שלא בזמנם דנחשבים להפסק, מ"מ כאן יש קצת שייכות בימים אלה ולכן אינו צריך לחזור אם אמרו, וא"כ כ"ש בנדו"ד לענין תפילת הדרך דלא חשיב הפסק שעכ"פ שייך באותו זמן.

ועי' להלכה למעשה אין אמירת תפילת הדרך בתפילה שלא לצורך נחשבת להפסק כלל ואפילו אם לא היתה דעתו כלל לצאת לדרך באותו יום וכ"ש דלא היה הפסק כשהיתה דעתו לצאת לדרך ולבסוף לא יצא.

ועי' בשו"ת שבט הלווי ח"ה סי' כ"א אות ג' שכל מרן וצ"ל דבנדו"ד נראה דלא חשיב הפסק כלל דלא מבעיא לד' השו"ע דכל הזכרת מעין המאוורע שלא בזמנה לא חשיב הפסק דכ"ש

נצור לשוןך

עפ"י סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

יח טבת - הלכות אסורי רכילות - כלל ו

ת. דין אסור קבלת רכילות הוא אפלו ממסית לפי תמו, דהיינו שהוא רואה שהמספר לא פון בזה לעורר מדנים על חברו, רק שבמקרה יצא דבר זה מפיו. וכל יתר פרטי מברא לעיל בחלק א' בכלל ז' בסעיף ט' לענין לשון הרע, והוא הדין לענין רכילות.

ט. ואם ראה עליו דברים הנכרים, שראה על ידם שאמת הוא, מה שספרו לו עליו, שהוא עשה לו, או דבר עליו כך וכך, אם מתר להאמין מחמת זה עליו או לא, עין לעיל בחלק א' בכלל ז' מסעיף י' עד סעיף י"ה, כי שם בארנו בעזרת ה' כל הפרטים ששייכים בזה. אך כדי להקל על הקורא אכתב בקצור היוצא משם, דצריך לזה אלו החמשה פרטים: (א) שהענין, שהדברים הנכרים מורים עליו שהוא אמת, לא יהיה בו במה לשפוט לצד הזכות, דאי לאו הכי (דאם לא כן), מה שיהי בזה דברים נכרים שהוא אמת? אפלו אם הוא אמת, אין להחליט בלב על הנדון משום זה לרע, וכדלעיל בכמה מקומות. (ב) שיהא דבר הנפר ממש, שיגיע לענין הספור, לא דבר הנפר קצת. (ג) שיראה את הדברים הנכרים בעצמו, ולא שישמע אותן מפיו אחרים. (ד) דוקא אם יוכל להיות לו מידעת הספור הזה תועלת על להבא, דאי לאו הכי, אסור להטות אָזנו ולשמע את הספור, וכמו שכתבנו בכמה מקומות. (ה) אחר כל זה אינו מועיל ענין זה, הדברים הנכרים רק לענין להאמין ולקבל בלבם את הדבר הזה לאמת, אבל לא לילך ולספר דבר זה לאחרים, ובכל אופן אסור לסמוך על דברים הנכרים ממש לענין להפסידו על ידי זה במזון או להפכותו, חס ושלום, ועין לעיל שם בסעיף י"ד, שהארכנו בזה.

מקדש מעט

ואיכור שיחה
בשעת התפילה

בעניין השיבות
עניית אמן

השח באמצע הקדיש, גדול עונו מנשא, והבאר היטב הביא מספר החסידים מעשה בחסיד אחד שראה לחסיד אחר פניו מוריקות, על שהיה שח בקדיש וביכולו, ומגן אבות, ועוד הביא מעשה בספר מטה משה, בתלמיד שראה לרבו כתם על מצחו, בשביל שלא היה נוהר מלדבר בתוך הקדיש, ואינו בקדישים של התפילות בלבד, אלא בכל קדיש שיהיה, כמו שהביא שם, עוד תשוב ותראה בספר מטה משה שם, שכתב, הדקליפות מבטלים לעלות התפילות, ועל ידי הזמירות מכריתים אותם, וכששח בנתיים, חוזרים בשביל העבירה זו, אותם הגדודים שהם מעריכי המלחמה בינינו בעונותינו הרבים, לכן ראוי שלא לספר כלל, עד כאן, ובאשל מפרי שם, ואם זה אמרו בזמירות, קל וחומר בקדישים.

קב החיים מהנה"ק ר חיים פלאני ז"ע, סימן ג סעיף ט
כמו צער בנפשי יגון בלבבי, דרובא דעלמא אינו נזרהים לענות אמן האחרון של הקדיש, ויותר מזה, באמן הסמוך לברכו, וכן העם הנמצאים בסוף ברכה, בקריאת שמע, סמוך לעמידה בשחרית וערבית, כשאין מתפללים עם השליח ציבור, ולא ידעו להמבטל אפילו אמן אחד עונשו גדול במאד מאד, ולא ידעו גיטא כשיזרזר לענות, מרובה מידה טובה, דאין קץ על שכרו, ובונה בשמים עליותיו, וגם החזן יזרזר לגמור בקדיש לומר ואמרו אמן, קודם שיתחילו העם לענות, ואמרו כל העם אמן, ועיין להרב ספר הברית, חלק ב מאמר יב, שבמתק לשונו גם הוא יוכיח על רוא דנא...

קב החיים מהנה"ק ר חיים פלאני ז"ע, סימן ג סעיף טו, כתי"ד

הגות בעניני הפרשה

באור החסידות

ויברכם ביום ההוא לאמור

בשב"ק פרשת ויחי אנו עומדים בשער הימים הגדולים ימי השובב"ם ת"ת שהוא זמן גדול, והנה כשאדם יוצא לדרך צריך הוא לדעת מראש לאיזה מקום הוא רוצה להגיע ומהו מחוז הפצו, וכמו כן כשאדם מתחיל פרויקט הוא חייב לסמן לעצמו מטרה שאליה הוא רוצה להגיע, אנו עומדים כעת לצאת לדרך של ח שבועות, וחובה עלינו להתבונן לחיוב אנו חותרים להגיע בסוף ח השבועות הללו, מה היא התכלית של הדרך הארוכה הזו. והתשובה לכך היא פשוטה, התכלית של כל ימי השובב"ם להגיע להיות מוכן להשראת השכינה בקרבנו, ולכן סיום ימי השובב"ם הם תמיד סמוך ונראה לחודש אדר, שהרי אדר הוא נוטריקון א' - דר, אלופו של עולם דר אצל כל אחד ואחד, וכדאי במאור עינים (תרומה ד"ה וזהו משנכנס). וכפי שגילה לנו מרן האר"י הק"י יסוד ימי השובב"ם הוא כי הקריאה מעורר את הזמן, ויש בכח האדם לצאת מגלות מצרים הפרטית שלו ולהגיע אל הגאולה ולקבלת התורה שזה הוא התכלית של יציאת מצרים כמאמר הכתוב (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, ועל כן יש להתבונן מה היא גלות מצרים הפרטית שלנו [מלבד הענין הפשוט שמצרים היא ערות הארץ מקום הוזהמא וכו', ומה שהאדם משוקע ח"ו בהיפך הקדושה זה הוא בחינת גלות מצרים שלנו], והנה א"י בסה"ק דעיקר הגלות במצרים היתה מה שלא הרגישו כלל שהם בגלות ולא הפריע להם כלל המצב הזה שהם נמצאים במצרים, וכמ"ש בספרים הק"י לפרש מש"כ (שמות ו, ו) והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, שלא יוכלו יותר לסבול את טומאת מצרים ומה בא הגאולה אח"כ, וזה מש"כ שהיו משוקעים במצרים במ"ט שערי טומאה הדינו שלא הרגישו כלל שהם מושקעים בטומאת מצרים, וכדאי בדברי חז"ל שהרבה מבני ישראל לא רצו כלל לצאת ממצרים, וד' חלקים מבני"י מתו בשביל כך בג' ימי האפילה במכת חושך, וזה גם עיקר הגלות הפרטית מה שהאדם לא מפריע לו המצב שלו ברוחניות, איך מצבו בתורה ועבודה ויראת שמים, ונוח לו וטוב לו המצב שהוא נמצא בו ואינו הפץ כלל בשניו מצבו ומדריגתו, ומבואר בהיציאה לחירות מן הגלות, היא ההרגשה שכלב אז דער מצב טויגט נישט, השאיפה החוקה בלב להשתנות, צו ווערען בעסער.

בספר נפלאות חדשות (סדר היום הקצר ד"ה וקודם) להגה"צ ר' יחיאל משה אבד"ק קאמארואוקע מביא ששמע בעצמו מפי הרה"ק מקאצק זצלה"ה שביאר בדרך משל, שהש"ת עשה סולם שירדו בו הנשמות מעולם העליון לעולם הזה, ולאחר שהנשמה יורדת בסולם נלקח הסולם וקוראים מן השמים לנשמה שתשוב ותעלה מעלה להתדבק בהש"ת, וישנם ג' כתות של אנשים, יש אנשים ריקים שאינם מתחילים כלל לעשות איה פעולה לעלות בחזרה למעלה מחמת שהם סוברים שאי אפשר לעלות השמימה בלי סולם המוצב ארצה, ויש אנשים חלשי הדעת וההגיון שמנסים ומתחילים לקפוץ למעלה ונפלים וחוזרים וקופצים וחוזרים ונפלים עד שמתייאשים מלעלות השמימה, ויש אנשים פקחים שמבנים בדתם שכיון שאין כאן סולם על כרחך שאין שום עצה רק לקפוץ למעלה, ואע"פ שידועים שיפלו מ"מ מבינים הם בדתם שהם מוכרחים לעשות את המוטל עליהם, וכאשר הם עושים המוטל עליהם אי הש"י מרחם עליהם ופושט את ידו הגדולה ומעלה אותם לשמים.

והנמשל מוכן, כי כל יהודי יודע שתפקידו בעולם הזה להתרומם מהטבע והגשמיות, וזה תכלית בריאת העולם שנתאוה הקב"ה לדירה בתחתונים דווקא, וישנם אנשים שמלכתחילה מתייאשים ואינם מנסים בכלל להתרומם ולהתקדש, אבל רוב האנשים מנסים להתרומם מהטבע ולהתעלות במעלות התורה והחסידות, ובפרט בימי הנעורים, אולם בוודאי מי שקופץ ברי הוא נופל שהרי אין ברוחניות עליות בלי ירידות, ועצת היצר היא להפסיק לקפוץ ולהשלים עם המצב הרוחני של עצמו, דאם ביסטי דו און נאר זיך נישט, ומוציא לו את כל החשק לשאוף ללכת בגדולות ונפלאות ממנו, והיצר מראה לו פנים ומסכיר לו בק"נ טעמים כי חבל על כל המאמץ ואין כל סיכוי להצליח, ומראה לו בספרים כי איה הוא חכם המכיר את מקומו, וגודל האיסור לקבל על עצמו וליפול ממדרגתו, אבל האנשים הפקחים יודעים ומבינים שתכלית האדם לשון ולהתדבק בהש"ת, ואם אין סולם לעלות למעלה צריכים לקפוץ וליפול ולשוב ולקפוץ וליפול עד אשר ירחם הש"ת ויפשוט את ידו הגדולה ויעלה על במוטו על, וזה הכח של ימי השובב"ם לצאת מן הגלות הפרטית ולא להשלים עם מצבו ברוחניות, אלא להתחיל מחדש לקפוץ ולנסות שוב להתקרב אל הש"ת.

ומ"מ עדיין צריך לבאר מה היא העצה לא לחזור וליפול ולרועות הייאוש כמו אותם האנשים חלשי הדעת, ותשובה לדבר כי כח היצר הוא הדמיון, וכמ"ש בשו"ת אבני נזר (אהע"ו סי' קל"ו, וסי' רלב סק"י) בשם הרה"ק מקאצק שהיצר אינו אלא דמיון, ובכוח היצר לדמות בדעת האדם כמה קשה הדבר, וכי ביכולתך כל יום להשכים ולקום לעבודת הש"ת, וכי ביכולתך כל יום להתפלל בכונה כדבעי, וכי ביכולתך כל יום ללמוד בהתמדה, ואף אתה אמור לו אה"נ אבל בכוחי היום להשכים ולקום לעבודת הש"ת, ובכוחי היום להתפלל בכונה כדבעי, ובכוחי היום ללמוד בהתמדה, ויסוד זה מבואר בסה"ק כי על האדם לערוך את מלחמתו מידי יום ביומו, הדינו לא נסות ולשנות את עצמו לגמרי אלא רק ליום אחד, לא לחשוב מה יהיה מחר ומה היה אתמול רק להתרכז במה שיהיה היום, וזה שנרמז במשנה באבות (אבות פ"ב מ"י) וישוב יום אחד לפני מיתתך, לעשות תשובה ליום אחד להיטיב את דרכי ליום אחד, היינט קענטסט דו יא, וכמו שאמר הרה"ק ר"ב ממעיניו עה"פ (בראשית מה, כ) ויברכם ביום ההוא לאמור, שברך אותם שלא ידאגו את דאגת המחר, רק ביום ההוא לאמור להתפלל ולבקש רק על היום ההוא.